

ปีที่ 38 ฉบับที่ 13814 วันพุธที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2559 หน้า 18

เรียนรู้เรื่องดาราศาสตร์

บางกอกเกียน
bangkokian@matichon.co.th

เรื่องของดวงดาวบนท้องฟ้าน่ารู้ น่าค้นหา เพียง
6 โด นื่องหนูที่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือในเมือง
ใหญ่ไม่ค่อยเคยรู้เคยเห็นมากนัก แต่นื่องหนูที่อยู่ใน
ชนบท มีทุ่งนาฟ้ากว้าง มักเคยมองเห็นท้องฟ้ากว้าง
ใหญ่เต็มตา

คืนไหนฟ้าปราศจากเมฆมดบัง ฟ้าใส มีดวงดาว
ระยิบระยับเต็มไปหมด นื่องหนูบางคนอาจได้รับคำ
อธิบายจากน่านูผู้ใหญ่ที่นิยมชมท้องฟ้ายามราตรี
ที่ไม่มีเมฆมดบัง บางคนรู้จักกลุ่มดาวบางกลุ่ม ทั้ง
กลุ่มดาวฤกษ์ และดาวเคราะห์บางดวง เช่น ดาวพุธ
จะเห็นเมื่อยามดวงอาทิตย์ใกล้อัสดง ดาวศุกร์จะเห็น
ช่วงก่อนดวงจันทร์จะลับขอบฟ้า ทุกวันนี้จะเห็นดาว
พฤหัสบดี ดาวเสาร์ จากกล้องดูดาวในบางคืน เช่น
เดียวกับดาวอังคาร ชื่อกลุ่มดาวมีชื่อในหลายภาษา
เช่น ในภาษาไทย มีชื่อกลุ่มดาวจระเข้ และกลุ่มดาว
อื่นอีกหลายกลุ่ม

ส่วนชื่อที่เป็นระบบดาราศาสตร์ สหพันธ์
ดาราศาสตร์สากลมีกิจกรรมตั้งชื่อไว้ถึง 20 ระบบ
จากการค้นพบของนักดาราศาสตร์ทั่วโลก 305
ระบบ หมายถึง มีการค้นพบดาวเคราะห์ต่างระบบ
นอกระบบสุริยะ

ดาวฤกษ์ทั้งในและนอกระบบสุริยะจักรวาล ขณะ
นี้ได้รับการตั้งชื่อที่เป็นสามัญเพียงไม่กี่สิบชื่อเท่านั้น
ส่วนใหญ่เป็นชื่อสามัญภาษาละตินและภาษาอาหรับ
เพราะทั้งสองภาษาเป็นภาษาเก่าแก่ในโลกมาแต่เดิม

เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 นางสาวประพิร์
วิราพร นายกสมาคมดาราศาสตร์ไทย แจ้งว่า สหพันธ์
ดาราศาสตร์สากล (International Astronomical
Union-IAU) ณ สำนักงานใหญ่กรุงปารีส ประเทศ
ฝรั่งเศส ประกาศผลการลงคะแนนตั้งชื่อดาวฤกษ์
20 ดวง ที่มีดาวเคราะห์เป็นบริวาร

ในจำนวนนี้มีชื่อไทย “ขาละวัน” “ตะเภาทอง”
และ “ตะเภาแก้ว” ซึ่งสมาคมดาราศาสตร์ไทยเป็น
ผู้เสนอ ได้รับการลงคะแนนจากผู้คนทั่วโลกผ่าน
เว็บไซต์ <http://nameexoworlds.iau.org> ให้เป็นชื่อ
สามัญของดาวฤกษ์และดาวเคราะห์บริวาร 2 ดวง ใน

ระบบดาว 47 หมี่ใหญ่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดาวจระเข้
สำหรับให้นักดาราศาสตร์ทั่วโลกใช้เรียกดาวดวงนี้

ดาวขาละวันเป็นระบบดาวฤกษ์หนึ่งในทางช้าง
เผือกที่มีระบบดาวฤกษ์และดาวเคราะห์ มีการค้น
พบและยืนยันทางดาราศาสตร์ทั้งหมด 260 ระบบ
โดยดาวขาละวันมีดาวพระเคราะห์บริวาร 2 ดวง
ได้แก่ ดาวตะเภาทอง หรือดาวเคราะห์ 47 หมี่ใหญ่
B และดาวตะเภาแก้ว หรือดาวเคราะห์ 47 หมี่ใหญ่
C เป็น 1 ใน 20 ระบบดาวฤกษ์ที่สหพันธ์ดาราศาสตร์
เริ่มเปิดให้ผู้คนทั่วโลกเสนอชื่อสามัญของโลก
ต่างระบบมาตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2557 แทน
การประกาศให้เสนอชื่อในหมู่สมาชิกสหพันธ์

สมาคมดาราศาสตร์ไทยได้เลือกดาว 47 หมี่ใหญ่
อยู่ห่างจากโลก 45.9 ล้านปีแสง สามารถมองเห็นได้
ในประเทศไทยด้วยตาเปล่าในฤดูหนาว มาทำกิจกรรม
ให้คนไทยร่วมเสนอชื่อ ระหว่างวันที่ 7 พฤศจิกายน
2557 - วันที่ 23 มกราคม 2558

หลังจากเริ่มดำเนินการไปแล้ว ปรากฏว่ามีผู้เสนอ
ชื่อ “ตะเภาแก้ว” และ “ตะเภาทอง” คือเด็กหญิง
ศกลวรรณ ตระการรังสี ผู้เสนอแนวความคิดชื่อ
“ขาละวัน” คือ นายสุภากัทร อุดมรัตน์นุภาพ จุด
ประกายให้สมาคมดาราศาสตร์ไทยมีมติเสนอชื่อ
“ขาละวัน” เป็นชื่อสามัญของดาวฤกษ์ 47 หมี่ใหญ่

จากนั้นเสนอชื่อทั้งสองชื่อเป็นชื่อสามัญของดาว
เคราะห์หมี่ใหญ่ B และ C เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558
สหพันธ์ดาราศาสตร์นานาชาติเปิดเว็บไซต์ดังกล่าว
ให้ประชาชนทั่วโลกเข้าไปลงคะแนนเลือกชื่อดาว
ระหว่างวันที่ 11 สิงหาคม ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2558
โดยมีหอดูดาวจากอังกฤษและญี่ปุ่นเป็นคู่แข่งสำคัญ

เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน สหพันธ์ดาราศาสตร์
นานาชาติแจ้งสมาคมดาราศาสตร์ไทยว่า ชื่อที่
สมาคมตั้งไปนั้นได้รับคะแนนสูงสุดจากการลง
คะแนนของสาธารณชนทั่วโลกสำหรับระบบดาว
หมี่ใหญ่

นายกสมาคมดาราศาสตร์ไทยมีความเห็นว่า การ
สถาปนาชื่อไทยให้โลกต่างระบบครั้งนี้ ถือเป็นก้าว
แรกของประเทศไทยที่ได้เผยแพร่เอกลักษณ์ของ
ความเป็นไทย สะท้อนให้เห็นว่าวงการดาราศาสตร์
ไทยมีความก้าวหน้าเป็นที่สนใจของคนไทยอย่าง
กว้างขวาง

รวมทั้งจะเป็นแรงจูงใจให้นื่องหนูสนใจเรียนรู้
เรื่องดาราศาสตร์มากขึ้น จริ่งไหมครับ